

تحلیل الگوی توزیع و تمرکز اشتغال در استان‌های مناطق خشک مورد: استان بوشهر

محمود قدیری، استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
حسن حکمت‌نیا، دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
فاطمه خجسته، کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

پدیده اشتغال نقش مهمی را در تمرکزگرایی و شکل‌گیری نابرابری در سطح منطقه‌ای ایفا می‌کند. لذا با توجه به اینکه منشأ بیشتر تمرکزها، سرمایه‌گذاری‌ها و به تبع آن تمرکزهای شغلی است؛ هدف این پژوهش، تحلیل الگوهای توزیع و تمرکز اشتغال در استان بوشهر طی سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ با تمرکز بر شهرستان بوشهر می‌باشد. از این رو در چارچوب روش توصیفی-تحلیلی، مفهوم توزیع و تمرکز اشتغال در قالب ۹ معرف از طریق روش‌های ضریب مکانی، ضریب توزیع و سطح تمرکز، روش پیوستگی مکانی و روش رگرسیون خطی تعریف و تحلیل شد. نتایج نشان داد در کنار اینکه ضریب مکانی فعالیت صنعت شهرستان بوشهر طی سال‌های ۶۵ تا ۹۵ در وضعیت پایه یا نزدیک به آن قرار دارد، همواره ضریب مکانی فعالیت صنعت دو یا سه شهرستان دیگر از شهرستان بوشهر بالاتر می‌باشد. بطوریکه شاهدیم تمرکز اشتغال در شهرستان کنگان طی سال‌های ۸۵ و ۹۵ از شهرستان بوشهر بیشتر و از افزایش قابل توجهی برخوردار شده است. آنچه که بیانگر شکل‌گیری گرایش‌هایی به سمت تمرکززدایی می‌باشد. مطابق روش پیوستگی مکانی، با توجه به اینکه سطح پیوستگی فعالیت صنعت با سایر رشته‌های فعالیت بالاست. همچنین با توجه به اینکه رشته فعالیت‌های حمل و نقل و ساختمان نیز مطابق روش رگرسیون خطی از نظر ایجاد فرصت‌های شغلی، تبعیت بیشتری از بخش صنعت دارند؛ توجه جدی به توزیع مناسب‌تر سرمایه‌گذاری‌ها و فرصت‌های شغلی صنعتی، حمل و نقل و ساختمان، می‌تواند موجب تقویت گرایش‌های تمرکززدایی موجود و فراگیرتر شدن آن گردد.

کلمات کلیدی: اشتغال، تحلیل تمرکز، الگوی توزیع، استان بوشهر.

مقدمه

امروزه رشد سریع و بی‌رویه شهرنشینی در کشورهای در حال توسعه، عامل ظهور بسیاری از مسائل و مشکلات شهری از جمله بی‌هویتی شهرها شده است (پی^۱، ۱۹۹۵: ۳۸۴). در کشورهای در حال توسعه، هرچند نیروی عظیم کار به بخش کشاورزی جذب می‌شوند، بر اثر افزایش جمعیت، این بخش نمی‌تواند برای جمعیت اضافی، فرصت‌های شغلی فراهم سازد و در نتیجه آن، نیروی انسانی اضافی و بیکار روستاها به شهرها به ویژه شهرهای بزرگ کشورهای در حال توسعه مهاجرت می‌کنند (شکوئی، ۱۳۸۵: ۳۰۱). در واقع، انقلاب صنعتی رشد شتابان شهرها را به گونه‌ای باعث شد که بسیاری از مراکز شهری نتوانستند خود را با هجوم ناگهانی مهاجران تطبیق دهند و در نتیجه، شهرها به طور ناموزون شروع به توسعه نمودند (ذاکریان و همکاران، ۱۳۸۹: ۶۲). بطوریکه تمرکز اشتغال، فرصت‌های شغلی و در نتیجه جمعیت در شهرهای بزرگ، منجر به عدم تعادل‌های شهری و منطقه‌ای گردیده است.

در ادامه، به دنبال افزایش مسائل ناشی از رشد شهرگرایی و تمرکز نامطلوب در شهرهای بزرگ، روند برنامه‌ها به نفع شهرهای میانی و کوچک تغییر یافت (باقری، ۱۳۷۵: ۲۹-۳۰). بطوریکه تعدادی از نظریه‌های توسعه منطقه‌ای از جمله نظریه یوفرد با دیدگاه فضایی و با اصالت دادن به نظام استقرار سکونتگاهها در فرآیند توسعه، میانه‌ای از دو حد تمرکزگرایی و تمرکززدایی را برگزیده و تجمیع غیرمتمرکز یا «تمرکززدایی با تجمیع» را پیشنهاد کردند (استعلاجی، ۱۳۸۱). در واقع، طی چند دهه‌ی اخیر مفهوم توسعه از انحصار دیدگاه‌های رشد اقتصادی و انگاره‌ی غربی خارج شده است و بر پایه‌ی همه‌سویه‌نگری و کل‌نگری قرار گرفته است (صرافی، ۱۳۷۷: ۴۰). در این چارچوب، گرایش خاصی نیز به مطالعه اندازه جمعیت شهرها در قالب نظریه‌ها و استراتژیهای توسعه ملی و منطقه‌ای بوجود آمده است (حسین‌زاده دلیر، ۱۳۷۵: ۳۴). در این ارتباط، تحلیل الگوهای توزیع جمعیت و اشتغال در سطوح شهری و ناحیه‌ای در

---

^۱ Pugh

طی دوره‌های زمانی مختلف می‌تواند نشان دهنده میزان تداوم رویکردهای قبلی (یعنی تمرکزگرایی) و یا شکل‌گیری تغییراتی به سمت سیاست‌های تمرکززدایی در عمل و واقعیت باشد. در این زمینه پژوهش‌های متعددی نیز صورت پذیرفته که در ادامه به اهم موارد آن اشاره شده است.

پژوهش زیاری و سلیمانی شبیلو (۱۳۸۶) نشان می‌دهد که طی سال‌های ۷۵-۵۵ بر درجه تمرکز شغلی مادرشهرهای تبریز و تهران افزوده شده است. مطابق پژوهش صلاحی مقدم (۱۳۷۸) نیز اگر محدودیتی در توسعه نواحی مطابق ظرفیت‌های آنها در نظر گرفته نشود، نواحی پرجاذبه‌تر به توسعه‌ای بیش از توان واقعی خود دست خواهند یافت. زیرک (۱۳۸۸) نیز در پژوهش خود نتیجه می‌گیرد که توسعه خوشه‌های صنعتی به صورت یک رویکرد راهبردی مورد حمایت و پیگیری قرار نگرفته است. مطابق پژوهش مهرگان و تیموری (۱۳۹۱) سه استان سمنان، قزوین و تهران به ترتیب دارای بیشترین تمرکز جغرافیایی فعالیت‌های مختلف در خود می‌باشند. همچنین سه عامل موجودی سرمایه انسانی، دسترسی به حمل و نقل و بازار مصرف به ترتیب بیشترین تاثیر معنی دار را بر میزان تمرکز جغرافیایی صنایع در بین استان‌ها دارند. پژوهش شهیکی‌تاش و رودینی (۱۳۹۶) نیز بیانگر تمرکز فعالیت‌های صنعتی در چند استان و توزیع نامتوازن آنها در پهنه سرزمین می‌باشد. مطابق هاشم‌پور و ساسانی (۱۳۹۷) نیز در دوره ۱۳۷۶-۱۳۹۰ متوسط تمرکز در کشور در چارچوب تخصصی شدن منطقه‌ای ۲۱ درصد افزایش یافته است.

در کنار نگاه عمدتاً از بالا به پایین در پژوهش‌های فوق‌الذکر، پژوهش‌هایی نیز با تاکید بر «خلاقیت در شهرهای کوچک» (لاکور و پوسانت، ۲۰۰۹)^۱، «تشویق فعالیت‌های خلاقانه و با مهارت بالا در شهرهای میانی» (پوسانت و لاکور، ۲۰۱۱)^۲،

^۱ Lacour & Puissant

^۲ Puissant & Lacour

«ابتکار مقامات محلی در شهرهای کوچک» (کواتک-سالتی، ۲۰۱۱)^۱، «رقابت محلی، نوآوری و سرریز دانش (روی، ۲۰۱۲: ۵)^۲، و «ارتباط بین تولید، همجواری جغرافیایی و صنایع محلی» (بروفی و همکاران، ۲۰۱۶: ۷۱۱؛ د گروت و د وور، ۲۰۱۰: ۵)^۳ با نگاه محلی بدنبال تقویت شهرهای کوچک و میانی و یا تمرکززدایی هستند.

در مجموع، با توجه به جهت‌گیری نظریه‌های توسعه منطقه‌ای به سمت توسعه متعادل منطقه‌ای در قالب رویکردهای تمرکز غیرمتمرکز و توزیع سلسله‌مراتبی، تحلیل الگوهای توزیع و تمرکز اشتغال می‌تواند شناخت لازم را از عدم تعادل‌های موجود و زمینه‌های آن ارائه دهد. در این ارتباط، استان بوشهر نیز قابل توجه و نیازمند بررسی است. چرا که جمعیت شهر اصلی منطقه یعنی بوشهر نسبت به جمعیت کل استان طی ۶۰ سال گذشته افزایش زیادی داشته است. بطوریکه از ۹/۲۸ درصد در سال ۱۳۳۵ و ۱۶/۹۴ درصد در سال ۱۳۵۵، به ۲۵/۶۶ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است (سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۳۵-۱۳۹۵). در نتیجه شاهد شکل‌گیری و پیدایش نخست شهری و پدیده بزرگ سری در سطح استان هستیم.

در این ارتباط، با توجه به اینکه منشأ بیشتر تمرکزها و تراکم‌ها، تمرکزهای شغلی است، پژوهش حاضر بدنبال بررسی گروه‌های عمده شغلی شهرستان بوشهر و تغییرات آن در ارتباط با سایر شهرستان‌های استان می‌باشد. بر این اساس سوال‌های تحقیق بدین شرح تعریف شد: (۱) وضعیت اشتغال پایه در شهرستان بوشهر در مقایسه با سایر شهرستان‌های استان در رشته‌های مختلف فعالیت از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ چگونه است؟ (۲) سطح تمرکز اشتغال در شهرستان بوشهر از نظر مجموع رشته‌های فعالیت نسبت به سایر شهرستان‌ها از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ چگونه است؟ (۳) با توجه به سطح پیوستگی رشته فعالیت صنعت با سایر رشته‌های فعالیت؛ آیا تمرکز صنعتی در شهرستان‌های

^۱ Kwiatek-Soltys

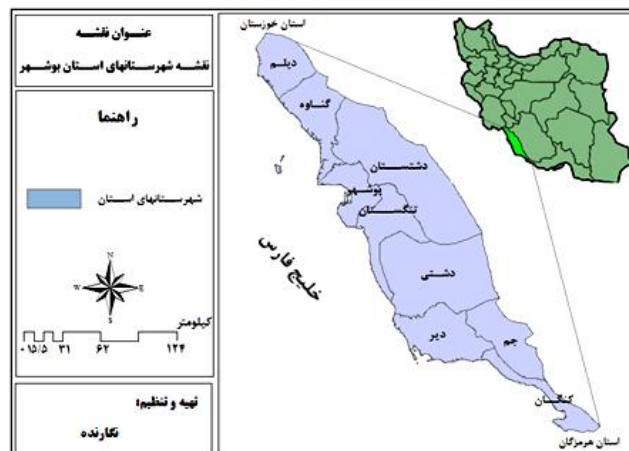
^۲ Roy

^۳ Barufi; De Groot & De Vor

استان بوشهر موجب جذب و تمرکز سایر بخش‌های فعالیت شده است؟ (۴) میزان تبعیت فرصت‌های شغلی ایجاد شده از اشتغال صنعتی در شهرستان‌های استان بوشهر چقدر است؟ در مجموع، این پژوهش از آن جهت که شناخت لازم را از الگوهای توزیع و تمرکز اشتغال در استان بوشهر ارائه می‌دهد و می‌تواند زمینه‌ساز توسعه متعادل‌تر استان گردد، ضروری است.

داده‌ها و روش‌ها

روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و از نوع مطالعه موردی می‌باشد. جامعه آماری نیز گروه‌های شغلی شهرستان‌های استان بوشهر طی دوره ۱۳۶۵-۱۳۹۵ می‌باشد. استان بوشهر با بیش از ۲۳۱۴۶ کیلومتر مربع مساحت در جنوب غرب ایران واقع گردیده است (شکل ۱) و دارای مرز آبی با خلیج فارس بطول ۶۲۵ کیلومتر می‌باشد (سالنامه آماری استان بوشهر، ۱۳۹۷).

شکل ۱. نقشه موقعیت و تقسیمات سیاسی استان بوشهر

داده‌های مورد نیاز از روش کتابخانه‌ای و با استفاده از نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن و سالنامه‌های آماری جمع‌آوری شد. جهت تحلیل داده‌های گردآوری

شده، از مدل‌های ضریب مکانی، ضریب توزیع، سطح تمرکز، روش پیوستگی مکانی استفاده شد. برای پیش‌بینی کاهش تمرکز و فرصت‌های شغلی ایجاد شده نیز از روش رگرسیون خطی استفاده گردید.

بحث اصلی

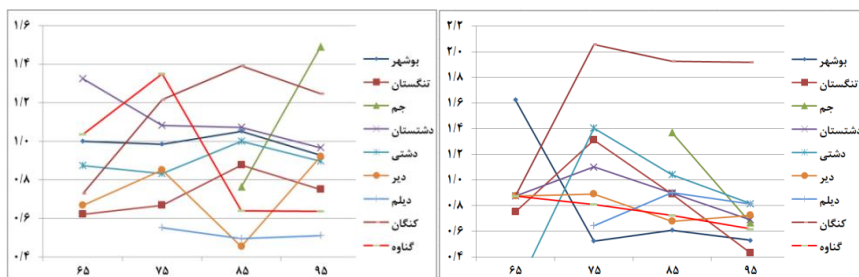
تحلیل تطبیقی اشتغال پایه شهرستان بوشهر با سایر شهرستان‌ها طی سال‌های ۶۵ تا ۹۵

تحلیل تطبیقی اشتغال پایه شهرستان‌های استان بوشهر طی سال‌های ۶۵ تا ۹۵ مطابق جدول (۱) و شکل (۲)، نشان می‌دهد که ضریب مکانی فعالیت صنعت شهرستان بوشهر در سال‌های ۶۵ و ۸۵ در وضعیت پایه قرار داشته است و در سال‌های دیگر از حد پایه تا حدودی کمتر بوده است. به علاوه همواره ضریب مکانی فعالیت صنعت دو یا سه شهرستان از شهرستان بوشهر بالاتر بوده است.

در سال‌های ۷۵ تا ۹۵ دو شهرستان کنگان و جم از وضعیت پایین ضریب مکانی به رتبه‌های اول و دوم و بالاتر از شهرستان بوشهر دست یافته‌اند. همچنین نتایج تحلیل مطابق جدول (۲) و شکل (۳) نشان داد ضریب مکانی فعالیت ساختمان شهرستان بوشهر تنها در سال ۶۵ در وضعیت پایه قرار داشته و از سایر شهرستان‌ها بالاتر است. در سال‌های ۷۵ تا ۹۵ شهرستان کنگان از وضعیت پایین ضریب مکانی به رتبه اول و بالاتر از سایر شهرستان‌ها دست یافته است.

جدول ۱. شاخص L.Q فعالیت کشاورزی، استخراج معادن، صنعت و تأمین آب

	کشاورزی، جنگلداری ماهیگیری				استخراج معادن				صنعت				تأمین آب و برق و گاز			
	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵
بوشهر	۰/۶۲۵	۰/۱۳۶	۰/۱۴۷	۰/۵۴۲	۰	۱/۲۵	۰/۶۶۶	۰/۲۷۹	۱	۰/۹۸۳	۱/۰۵۱	۰/۹۲۸	۰/۲۱۲	۰/۹۱۶	۱	۰/۷۴۷
تنگستان	۰/۲۵	۱/۱۲۹	۱/۱۵۹	۱/۱۶۵	۲/۵	۰/۲۵	۰/۱۹۰	۰/۱۸۸	۰/۶۲۱	۰/۶۶۶	۰/۸۷۶	۰/۷۴۹	۰/۶۳۸	۰/۹۱۶	۰/۸۴۶	۰/۷۳۱
جم	-	-	-	۰/۸۹۱	-	-	۴/۷۱۴	۲/۵۲۰	-	-	۰/۷۶۲	۱/۴۸۸	-	-	۴/۵۳۸	۳/۶۸
دشتستان	۰/۸۱۲	۱/۸۴۳	۱/۹۴۳	۱/۸۰۵	۱/۱۲۵	۰/۸	۰/۲۸۵	۰/۳۲۱	۱/۰۸۳	۱/۰۷۲	۰/۹۶۵	۱/۷۰	۱/۰۸۳	۱/۰۸۳	۱	۰/۶۴۱
دشتی	۴/۴۳۷	۱/۹۶۵	۲/۵۷۹	۲/۶۶۱	۱/۲۵	۰/۳	۰/۲۳۸	۰/۳۷۴	۰/۸۷۳	۰/۸۳۳	۱	۰/۸۹۶	۱/۵۳۱	۱/۳۳۳	۰/۹۲۳	۰/۹۱۰
دیر	۰/۸۷۵	۱/۸۱۶	۳/۰۳۴	۲/۷۴۰	۷/۲۵	۰/۱	۰/۰۴۷	۰/۵۷۸	۰/۶۶۶	۰/۸۵	۰/۴۵۳	۰/۹۱۹	۰/۲۱۲	۰/۵	۰/۶۹۲	۱/۲۱۹
دیلم	-	۰/۵۸۵	۰/۷۲۷	۱/۰۳۱	-	۲/۴	۰/۹۰۴	۰/۶۸۲	-	۰/۵۵	۰/۴۹۴	۰/۵۱۱	-	۱/۲۵	۰/۶۱۵	۰/۳۵۰
کنگان	۱/۵۶۲	۰/۸۰۹	۰/۲۱۵	۰/۲۱	۰	۰/۷	۲/۳۳۳	۲/۱۹۱	۰/۷۲۹	۱/۲۱۶	۱/۳۹۱	۱/۲۴۶	۰/۸۵۱	۱/۳۳۳	۰/۴۶۱	۱/۲۱۱
گناوه	۰/۱۸۷	۰/۴۶۲	۰/۵۵۶	۰/۹۲۵	۰	۲/۲۵	۰/۹۰۴	۰/۶۷۹	۱/۰۳۶	۱/۳۵	۰/۶۳۶	۰/۱۲۷	۰/۷۵	۰/۸۴۶	۰/۶۹۶	۰/۶۹۶

شکل ۲. تغییرات ضریب مکانی «صنعت»
 شکل ۳. تغییرات ضریب مکانی «ساختمان»

نتایج مطابق جدول (۳) و (۴) و شکل (۴) و (۵) نشان داد که ضریب مکانی فعالیت‌های آموزش و خدمات عمومی شهرستان بوشهر در همه سال‌ها به جز سال ۶۵ در وضعیت پایه قرار داشته و روندی صعودی نیز طی نموده است. بعلاوه ضریب مکانی شهرستان بوشهر در این دو فعالیت رتبه‌های اول و دوم را در سال‌های مختلف داشته است.

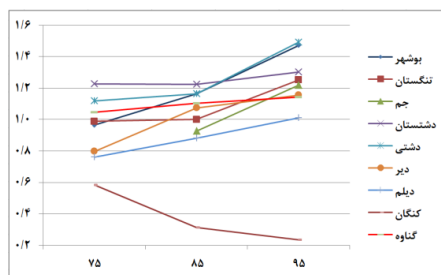
جدول ۲. شاخص L.Q ساختمان، عمده فروشی، رستوران، حمل و نقل و واسطه‌گری

سال شهرستان ن	ساختمان				عمده فروشی، خرده‌فروشی، رستوران و هتلداری				حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات				واسطه‌گری‌های مالی			
	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵
بوشهر ۱	۰/۶۲۵	۰/۵۲۲	۰/۶۰۹	۰/۵۲۸	۱/۰۷۳	۰/۹۲۷	۱/۱۳۶	۱/۱۶۴	۱/۴۳۴	۰/۷۱۶	۰/۷۱۶	۱/۲۵۵	-	۱/۵	۱/۷۸۵	۲/۰۲
تنگستان ۱	۰/۷۵	۰/۳۱۱	۰/۸۹۰	۰/۴۶۵	۰/۵۵۵	۰/۵۵۶	۰/۹۵۷	۰/۸۶۲	۰/۴۱۳	۱/۵۱۱	۱/۳۴۳	۱/۶۲۳	-	۰/۸۳۳	۰/۷۸۵	۱/۰۸۹
جم ۱	-	-	۰/۳۶۷	۰/۶۶۷	-	-	۰/۸۳۱	۰/۷۹۹	-	-	۰/۸۳۶	۰/۵۵۶	-	-	۰/۴۲۸	۰/۶۴۲
دشتستان ۱	۰/۸۷۵	۱/۰۰	۰/۸۹۶	۰/۶۹۰	۱/۰۱	۱/۲۴۷	۱/۴۳۱	۱/۱۶۹	۰/۴۵۶	۰/۶۱۴	۰/۷۳۷	۰/۹۱۷	-	۰/۸۳۳	۰/۹۲۸	۰/۹۱۸
دشتی ۱	۱/۲۵	۰/۴۰۳	۰/۸۱۴	۰/۸۱۴	۰/۸۷۶	۱/۰۸۴	۰/۹۹۷	۰/۹۹۷	۰/۳۴۷	۰/۶۴۵	۰/۶۷۹	۰/۸۰۴	-	۰/۸۳۳	۰/۹۲۸	۰/۸۵۷
دیر ۱	۰/۸۷۵	۰/۸۸۹	۰/۶۷۸	۰/۷۲۲	۰/۸۶۵	۰/۹۸۹	۱/۰۸۹	۱/۰۸۹	۱/۵۸۶	۰/۸۴۲	۰/۹۱۷	۱/۰۹۱	-	۰/۷۱۴	۰/۷۱۴	۰/۹۳۸
دیلیم ۱	-	۰/۶۴۲	۰/۹۰۲	۰/۸۱۱	-	۱/۱۹۵	۱/۸۳۱	۱/۹۰۸	-	۲/۲۹۹	۲/۰۴۴	۱/۹۰۱	-	۰/۸۳۳	۰/۶۴۲	۰/۹۳۳

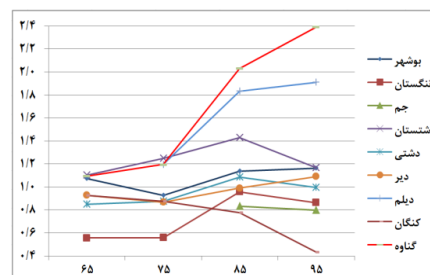
کنگان	۰/۸۷۵	۰/۰۵۵	۰/۹۲۵	۰/۹۱۷	۰/۹۲۸	۰/۸۷۸	۰/۴۳۲	۰/۵۸۶	۰/۲۳۶	۰/۱۹۴	۰/۵۹۷	-	۰/۶۶۶	۰/۳۵۷	۰/۲۳۰
گناوه	۰/۸۷۵	۰/۸۰۷	۰/۷۲۴	۰/۶۰۱	۰/۰۹۴	۰/۱۹۵	۰/۰۳۱	۰/۳۹۱	۰/۱۱۷۳	۰/۳۵۴	۰/۸۸۰	-	۰/۸۳۳	۰/۸۵۷	۰/۹۸۷

جدول ۳. شاخص L.Q خدمات مالی، مستغلات، اداره امور عمومی، آموزش و بهداشت

سال شهرستان	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب				اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی				آموزش				بهداشت و مددکاری اجتماعی			
	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵	۶۵	۷۵	۸۵	۹۵
بوشهر	-	۲/۵۲۹	۱/۰۳۱	۲/۰۶	-	۱/۹۲۶	۲/۱۲۹	۲/۳۱	-	۰/۹۶۴	۱/۱۶۴	۱/۴۷	-	۰/۹۵۲	۱/۱۲۵	۱/۴۹۶
تنگستان	-	۰/۸۸۲	۰/۵۶۲	۰/۴۱	-	۰/۷۵۶	۰/۹۷۸	۱/۲۷۱	-	۰/۹۸۸	۱	۱/۲۵۱	-	۱/۱۴۲	۰/۹۵۸	۱/۱۵۱
جم	-	-	۱/۸۴۳	۰/۹۱	-	-	۰/۳۹۵	۰/۵۸۲	-	-	۰/۹۲۵	۱/۲۱۹	-	-	۱/۳۳۳	۱/۲۸۵
دشتستان	-	۰/۴۱۱	۰/۶۸۷	۰/۸۱	-	۰/۶۵۸	۰/۸۶۳	۱/۰۵۱	-	۱/۲۲۳	۱/۲۲۶	۱/۳۰۱	-	۱/۱۴۲	۱/۲۰۸	۱/۲۱۹
دشتی	-	۰/۱۱۷	۰/۴۶۸	۰/۷۸۵	-	۰/۶۲۴	۰/۶۶۹	۰/۹۱۱	-	۰/۷۹۷	۱/۱۱۹	۱/۱۶۴	۱/۱۵۵	۱/۱۴۲	۱/۰۴۱	۱/۲۹۱
دیر	-	۰/۱۷۶	۰/۴۳۷	۰/۵۸	-	۰/۵۰۲	۰/۵۰۳	۰/۶۷۱	-	۰/۷۶۱	۰/۸۸۰	۱/۰۱۱	-	۰/۶۱۹	۰/۴۵۸	۰/۷۳۱
دیلم	-	۰/۱۷۶	۰/۵	۰/۴۷	-	۰/۳۰۷	۰/۳۸۸	۰/۵۶۸	-	۰/۷۶۱	۰/۸۸۰	۱/۰۱۱	-	۰/۶۶۶	۰/۸۳۳	۱/۳۶۹
کنگان	-	۰/۲۳۵	۲	۰/۴۵	-	۰/۴۹۷	۰/۲۲۳	۰/۲۳۲	-	۰/۵۸۳	۰/۳۱۳	۰/۲۳۵	-	۰/۸۰۹	۰/۴۵۸	۰/۲۷۲
گناوه	-	۰/۱۷۶	۰/۵۹۳	۱	-	۰/۴۰۴	۰/۳۸۸	۰/۵۸۱	-	۰/۰۴۷	۱/۱۰۴	۱/۱۴۲	-	۱/۳۳۳	۱/۳۲۲	

شکل ۵. تغییرات ضریب مکانی «آموزش»

شکل ۴. ضریب مکانی «خرده/عمده فروشی»

تحلیل تطبیقی تمرکز اشتغال طی سال‌های ۶۵ تا ۹۵

برای بررسی اینکه آیا تمرکز اشتغال در شهرستان بوشهر از نظر مجموع رشته‌های فعالیت نسبت به سایر شهرستان‌ها از سطح و رتبه بالاتری برخوردار است و از سال

۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ تغییری به سمت کاهش تمرکز اتفاق افتاده است یا نه از ۲۰ رشته فعالیت مختلف استفاده شد. نتایج تحلیل مطابق جداول ۴ تا ۶ و شکل‌های ۶ تا ۸ نشان داد که توزیع و تمرکز اشتغال استان بوشهر در سال‌های مختلف وضعیت متفاوتی را داشته است. نکته قابل توجه تغییر وضعیت شهرستان کنگان در اغلب زمینه‌ها و افزایش تمرکز اشتغال در آن می‌باشد. شهرستان بوشهر تنها در زمینه فعالیت آموزش در همه دوره‌ها از تمرکز بالاتری نسبت به سایر شهرستان‌ها برخوردار است. اما از نظر مجموع رشته‌های فعالیت، شاهد تمرکز بالاتری در شهرستان بوشهر در سال‌های مختلف هستیم. البته به استثنای سال‌های ۸۵ و ۹۵ که شهرستان کنگان از تمرکز بالاتری برخوردار می‌باشد.

جدول ۴. ضریب توزیع کشاورزی، ماهیگیری، استخراج معادن، صنعت و آب و برق

سال	کشاورزی، جنگلداری، ماهیگیری				استخراج معادن				صنعت				آب و برق و گاز			
	۹۵	۸۵	۷۵	۶۵	۹۵	۸۵	۷۵	۶۵	۹۵	۸۵	۷۵	۶۵	۹۵	۸۵	۷۵	۶۵
بوشهر	۱/۱۶۲	۳/۳۲۷	۱/۱۴۷	۱/۹۶۷	۰	۱/۴۱۰	۱/۲۲۶	۱/۱۶۹	۱/۷۹	۱/۹۵۵	۱/۶۵۱	۱/۳۵۱	۱/۱۶۸	۱/۱۸۹	۱/۲۲۰	۱/۳۶۴
تنگستان	۱/۰۵۱	۲/۰۰۱	۱/۱۵۹	۲/۲۱۱	۱/۰۲۸	۱/۰۶۱	۱/۰۹۲	۱/۰۳۳	۱/۰۵۵	۱/۰۳۴	۱/۰۳۴	۱/۰۸۰	۴/۳۲۰	۱/۱۳۵	۱/۳۹	۱/۲۶۹
جم	-	-	۱/۱۲۵	۱/۸۵۲	-	-	۱	۱/۱۸۵	-	-	-	۱/۵۲۹	۱/۸۸۳	-	-	۱/۱۵۴
دشتستان	۱/۰۵۰	۱/۹۸۹	۱/۹۴۳	۱/۷۵۹	۱/۰۰۳	۱/۰۵۹	۱/۰۲۴	۱/۰۴۴	۱/۰۳۵	۱/۲۳۶	۱/۳۸۰	۱/۳۱۴	۱/۰۲۹	۱/۰۴۸	۱/۰۴۷	۱/۰۷۱
دشتی	۱/۳۲۹	۱/۳۳۸	۲/۵۷۹	۱/۳۹۶	۱/۰۰۶	۱/۰۳۰	۱/۰۲۶	۱/۰۶۹	۱/۰۴۹	۱/۲۳۲	۱/۴۵۱	۱/۳۷۶	۱/۳۳۵	۱/۰۷۸	۱/۰۵۸	۱/۲۹
دیر	۱/۱۵۵	۲/۸۷۴	۳/۰۳۴	۳/۱۳۹	۱/۰۶۲	۱/۰۲۸	۱/۰۲۰	۱/۲۳۹	۱/۰۳۰	۱/۵۵۳	۱/۴۷۵	۱/۸۸۱	۱/۱۱۳	۱/۰۷۱	۱/۰۹۹	۱/۳۷۰
دیلم	-	۱/۱۸۴	۱/۷۲۷	۱/۴۹۹	-	۱/۶۶۰	۱/۲۶۴	۱/۳۵۲	-	۱/۴۵۹	۱/۶۶۲	۱/۶۲۹	-	۱/۲۱۷	۱/۱۱۹	۱/۱۳۹
کنگان	۱/۲۱۹	۱/۰۱۳	۱/۲۱۵	۱/۶۵۸	۰	۱/۱۲۴	۱/۴۸۳	۲/۴۱۶	۱/۴۱۶	۱/۶۹۱	۱/۶۲۳	۴/۰۲۸	۳/۲۷۶	۱/۴۳	۱/۲۰۵	۱/۰۶۳
گناوه	۱/۰۲۲	۱/۸۷۰	۱/۵۵۶	۱/۲۲۹	۰	۱/۵۷۲	۱/۲۵۱	۱/۳۲۹	۱/۲۵۴	۱/۰۲۳	۱/۷۸۸	۱/۷۱۱	۱/۰۴۴	۱/۱۲۵	۱/۱۴۲	۱/۲۵۵

جدول ۵. ضریب توزیع ساختمان، عمده فروشی، رستوران، حمل و نقل و واسطه‌گری

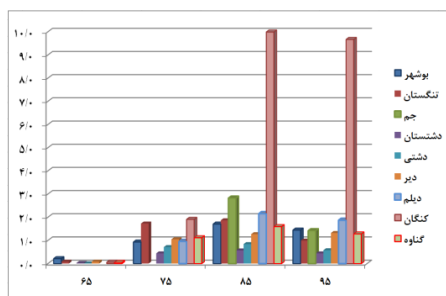
سال	ساختمان				عمده فروشی، خرده‌فروشی، رستوران و هتلداری				حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات				واسطه‌گری‌های مالی			
	۹۵	۸۵	۷۵	۶۵	۹۵	۸۵	۷۵	*۶۵	۹۵	۸۵	۷۵	۶۵	۹۵	۸۵	۷۵	۶۵
بوشهر	۱/۲۱۲	۱/۹۲۴	۱/۷۰۵	۱/۴۴۶	۱/۲۱	۱/۴۵۶	۱/۷۴۳	۱/۷۱	۱/۷۱	۱/۷۱	۱/۰۷	۱/۴۶۸	۱/۵۴۴	۱/۹۶۵	۱/۰۴	۱/۴۴۵
تنگستان	۱/۰۸۰	۱/۷۲۷	۱/۸۶۸	۱/۹۹۱	۳/۱۷۸	۱/۶۵۹	۱/۱۰۳	۱/۹۴۱	۱/۱۰۳	۱/۲۳۴	۲/۳۱۸	۲/۱۶۸	۱/۹۱۰	-	۱/۱۲۲	۱/۱۷۹
جم	-	-	۲/۸۲۷	۱/۴۲۱	-	-	۱/۹۴۸	۱/۸۹۱	۱/۹۴۸	-	-	۱/۳۲۲	۱/۶۹۸	-	-	۱/۰۹۵
دشتستان	۱/۰۲۶	۱/۴۳۹	۱/۵۶۸	۱/۴۳۹	۱/۹۰۶	۱/۴۴۲	۱/۴۹۷	۱/۳۸۶	۱/۴۹۷	۱/۰۷۹	۱/۲۸۶	۱/۳۷۰	۱/۳۲۱	-	۱/۰۴۷	۱/۰۴۳

دشتی	۱۰۰۸	۱۷۰۹	۱۸۴۰	۱۰۵۷۶	۱/۸۶۵	۳۹۴	۴۸۰	۴۴۲	۱۰۷۵	۳۸۳	۴۱۱	۳۹۸	-	۱۰۴۸	۱۰۶۱	۱۰۵۹
دیر	۱۰۸۲	۱۰۴۷	۱/۲۶۷	۱/۳۱۹	۴/۷۴۱	۹۰۴	۱/۰۱۱	۱۰۶۳	۷۸۹	۱/۱۵۲	۱/۳۲۴	۱/۱۲۱	-	۱۰۹۲	۱۱۲	۱۳۹
دیلم	-	۹۵۸	۲/۱۵۴	۱/۸۷۰	-	۱/۵۹۲	۲/۳۸۲	۲/۳۶۲	-	۳/۹۸۵	۳/۷۴۷	۲/۳۸۷	-	۱۴۷	۱۲۲	۱۷۶
کنگان	۱۰۵۹	۱/۹۰۶	۹/۹۸۸	۹/۶۶۶	۳/۷۴۳	۷۲۸	۱/۱۷۹	۲/۲۰۵	۶۱۹	۱/۳۳۸	۴/۷۸۰	۱/۷۴۱	-	۱۰۷۱	۱۷۲	۱۱۲
گناوه	۱۰۴۹	۱/۱۱۳	۱/۵۹۳	۱/۲۷۷	۳/۴۱۳	۱/۴۷۱	۲/۴۴۴	۲/۶۶۱	۳۵۶	۳/۷۸۴	۳/۱۸۴	۲/۳۰۱	-	۱۳۴	۱۵۹	۱۸۰

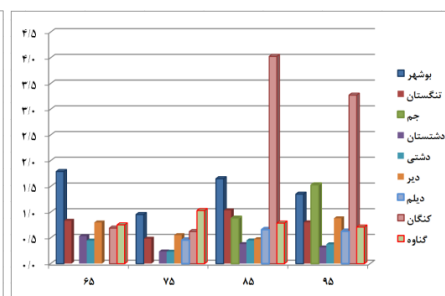
بررسی روند تغییرات مجموع ضریب توزیع شاغلان طی سال‌های ۶۵ تا ۹۵ مطابق شکل ۸ نشان داد شهرستان بوشهر در کل دوره تغییرچندانی نداشته، ولی شهرستان کنگان روند افزایشی و تغییر زیادی داشته است بطوریکه در سالهای ۸۵ و ۹۵ شاهد تمرکز بالایی در شهرستان کنگان هستیم و این شهرستان حائز رتبه اول است.

جدول ۶. ضریب توزیع خدمات مالی، مستغلات، اداره امور عمومی، آموزش و بهداشت

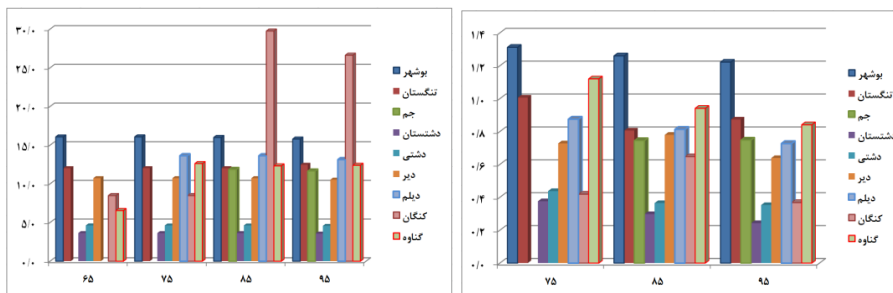
سال	مستغلات، اجاره و				اداره امور عمومی				آموزش				بهداشت و مددکاری			
	۹۵	۸۵	۷۵	۶	۹۵	۸۵	۷۵	۶	۹۵	۸۵	۷۵	۶	۹۵	۸۵	۷۵	۶
بوشهر	-	۶۹	۵۳۶	۱۱	-	۳۵۴	۷۶۵	۱۶۷	-	۳۱۲	۲۶۰	۲۲۲	-	۳۲	۴۴	۵۴
تنگستان	-	۱۸	۲۲۶	۱۰	-	۸۷۶	۶۳۸	۷۰۲	-	۰۰۶	۸۰۶	۷۸۳	-	۲۹	۲۷	۳۱
جم	-	-	۷۱۱	۰۲	-	-	۶۵۸	۷۸۳	-	-	۷۴۵	۷۴۸	-	-	۳۸	۳۴
دشتی	-	۰۲	۰۸۳	۰۸	-	۴۹۱	۴۳۸	۴۳۱	-	۳۷۶	۲۹۸	۲۴۳	-	۰۸	۱۰	۰۹
دشتی	-	۰۱	۰۷۱	۰۱	-	۵۹۳	۴۳۳	۴۵۲	-	۴۳۸	۳۶۵	۳۵۳	-	۱۱	۱۱	۱۳
دیر	-	۰۳	۱۵۶	۰۱	-	۱۱۱	۷۵۴	۸۲۲	-	۷۲۸	۷۸۰	۶۳۹	-	۱۴	۱۲	۱۷
دیلم	-	۰۴	۲۲۶	۰۱	-	۸۶۷	۷۴۸	۸۱۹	-	۸۷۵	۸۱۳	۷۲۷	-	۱۹	۲۸	۴۱
کنگان	-	۰۳	۹۰۸	۰۲	-	۸۷۰	۹۲۹	۸۰۲	-	۴۱۹	۶۴۷	۳۶۸	-	۱۴	۳۳	۲۲
گناوه	-	۰۴	۲۴۶	۰۳	-	۰۵۸	۶۸۵	۸۳۳	-	۱۲۰	۹۴۱	۸۴۱	-	۳۶	۳۴	۳۷

شکل ۷. تغییرات تمرکز اشتغال «ساختمان»

شکل ۶. تغییرات تمرکز اشتغال «صنعت»

شکل ۸. تغییرات تمرکز اشتغال «آموزش»
 شکل ۹. تغییرات مجموع ضریب توزیع شاغلان

تحلیل سطح پیوستگی فعالیت صنعت با سایر فعالیت‌ها

برای بررسی سطح پیوستگی رشته فعالیت صنعت شهرستان بوشهر با سایر رشته‌های فعالیت، از ۲۰ رشته فعالیت مختلف استفاده شد. نتایج مطابق جدول (۷) نشان داد که سطح پیوستگی فعالیت صنعت شهرستان بوشهر با سایر رشته‌های فعالیت بالاست لذا موجب جذب و تمرکز سایر بخش‌های فعالیت در این شهرستان شده است.

جدول ۷. میزان پیوستگی مکانی بین گروه شغلی صنعت با سایر فعالیت‌های اقتصادی

۱۳۹۵	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	
۵۷/۸۵	۵۵/۰۶	۶۲/۰۹	۶۱/۱۴	کشاورزی، دامپروری، شکار، جنگلداری و ماهیگیری
-	۶۳/۹۸	۶۳/۶۹	-	ماهیگیری
۶۷/۶۱	۶۲/۴۶	۷۷/۴۹	۴۲/۰۷۵	استخراج معادن
۹۰/۳۳	۸۱/۰۴	۹۰/۷۵	۳۲/۵۵۵	تامین آب، برق و گاز
۸۱/۲۸	۸۴/۴۶	۸۰/۹۹	۸۱/۰۷۷	ساختمان
۷۷/۲۱	۸۳/۱۹	۹۳/۰۴	۹۳/۹۲	عمده فروشی، خرده فروشی، رستوران و هتلداری
۷۹/۰۸	۸۱/۳۴	۸۵/۸۳	-	هتل و رستوران
۷۶/۳۶	۷۸/۸۰	۷۸/۵۷	۷۳/۴۲	حمل و نقل و انبار داری و ارتباطات
۷۰/۸۸	۷۷/۴۸	۸۲/۴۲	-	واسطه‌گری‌های مالی
-	-	-	۷۴/۶۱	خدمات مالی، بیمه، ملکی، حقوقی و تجاری
۶۵/۹۹	۸۵/۴۱	۵۳/۱۶	-	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب
۶۴/۲۱	۶۹/۶۸	۶۹/۸	-	اداره امور عمومی، دفاع و تامین اجتماعی اجباری
۷۲/۵۵	۸۲/۰۳	۹۰/۵۷	-	آموزش
۸۱/۳۴	۸۴/۵۴	۹۲/۶۹	-	بهداشت و مددکاری اجتماعی
۸۳/۲۷	۸۸/۱۸	۸۶/۳۳	۸۷/۴۶	فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی
-	۴۲/۷۸	۳۶/۸	-	خانوارهای معمولی دارای مستخدم
۷۲/۹۱	۲۸/۴۹	۵۰/۵۱	-	سازمانها و هیئت‌های برون مرزی

-	۵۰	۸۳/۶۳	-	دفاتر مرکزی
۸۲/۰۱	۸۴/۵۹	۸۶/۲۱	۶۶/۲۲	فعالیت‌های نامشخص و اظهار نشده

تحلیل میزان تبعیت فرصت‌های شغلی ایجاد شده از اشتغال صنعتی

برای بررسی میزان تبعیت فرصت‌های شغلی از اشتغال صنعتی، از ۲۰ رشته فعالیت مختلف استفاده شد. جهت تحلیل میزان تبعیت فرصت‌های شغلی ایجاد شده از اشتغال صنعتی در ابتدا لازم بود معناداری همبستگی اشتغال بخش‌های مختلف با اشتغال صنعتی بررسی شود. نتایج مطابق جدول (۸) نشان داد که تنها اشتغال رشته فعالیت‌های «معدن»، «برق، گاز و آب»، «ساختمان»، «رستوران، هتلداری»، «حمل و نقل»، «سازمان‌ها و هیئت‌های برون مرزی» و «فعالیت‌های نامشخص» با اشتغال صنعتی همبستگی معناداری دارند.

جدول ۸. معناداری رابطه اشتغال رشته فعالیت‌های مختلف با اشتغال صنعتی در سال ۹۵

فعالیت‌های نامشخص...	سازمانهای... برون مرزی	حمل و نقل	رستوران، هتلداری	ساختمان	برق، گاز...	معدن	همبستگی	معناداری	تعداد
۰/۹۴۴*	۰/۸۱۵*	۰/۷۰۵*	۰/۷۰۹*	۰/۹۳۱**	۰/۹۳۵**	۰/۸۶۰*	۰/۸۶۰*	۰/۰۰۳	۹
۰/۰۰۰	۰/۰۰۵	۰/۰۳۴	۰/۰۳۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۹
۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹	۹

*. همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است (دوطرفه).
 **. همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است (دوطرفه).

در ادامه، نتایج برآورد میزان فرصت‌های شغلی ایجاد شده در شهرستان‌ها نسبت به بخش صنعت مطابق جدول ۹ نشان داد بیشترین ارتباط بخش صنعت مربوط به بخش حمل و نقل می‌باشد که به ازای ایجاد هر ۲۰۰۰ فرصت شغلی در شهرستان‌های استان بوشهر در بخش صنعت، ۲۸۹۷/۳۷ شغل در بخش حمل و نقل ایجاد می‌شود. در مراتب بعدی، در بخش ساختمان و فعالیت‌های نامشخص به ازای ایجاد هر ۲۰۰۰ نفر شغل در بخش صنعت به ترتیب ۲۷۶۱ و ۲۱۶۱/۲۵ فرصت شغلی ایجاد می‌شود.

جدول ۹. برآورد فرصت‌های شغلی ایجاد شده در شهرستان‌ها نسبت به بخش صنعت (۱۳۹۵)

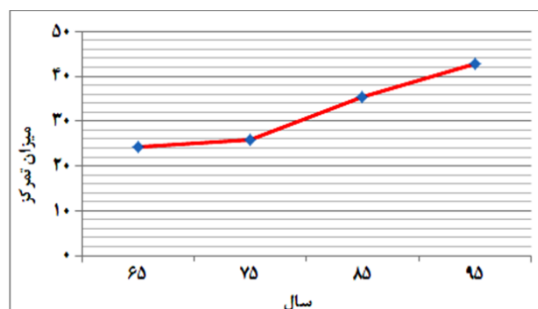
فرصت شغلی ایجاد شده به ازای هر ۲۰۰۰ شغل صنعت	معادله پیش‌بینی	عرض از مبدا (b)	ضریب شیب و رگرسیون نسبت به صنعت (a)	ضریب تعیین	
۵۵۲/۳	$y = .637x -$	.637	-۷۲۱/۷	.۷۴۲	معدن
۷۱۱/۷۵	$y = .291x +$	.291	۱۲۹/۷۵	.۸۷۹	برق، گاز
۲۷۶۱	$y = 2/699x - 2635$	۲/۶۹۹	-۲۶۳۵	.۸۶۲	ساختمان
۲۲۷/۳۵	$y = .053x +$	.۰۵۳	۱۲۱/۳۵	.۴۹۹	رستوران، هتلداری
۲۸۹۷/۳۷	$y = .0549x +$	.۰۵۴۹	۱۷۹۹/۳۷	.۴۹۶	حمل و نقل
.۰۵	$y = .0003x -$	.۰۰۰۳	-۰/۰۹۷	.۶۷۸	سازمانهای برون
۲۱۶۱/۲۵	$y = 1/358x -$	۱/۳۵۸	-۵۵۴/۷۵	.۸۸۸	فعالیت‌های

نتیجه‌گیری

تحلیل الگوهای توزیع و تمرکز اشتغال در استان بوشهر نشان می‌دهد هم‌زمینه‌هایی نسبتاً مناسب برای تمرکززدایی وجود دارد و هم‌گرایش‌هایی به سوی آن شکل گرفته است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد هر چند ضریب مکانی فعالیت صنعت شهرستان بوشهر در سال‌های مختلف در وضعیت پایه یا نزدیک به آن قرار دارد اما در کنار آن همواره ضریب مکانی فعالیت صنعت دو یا سه شهرستان از شهرستان بوشهر بالاتر بوده است. آنچه که بیانگر وجود زمینه‌هایی نسبتاً مناسب برای تمرکززدایی در این استان می‌باشد. در این ارتباط شاهدیم که در سال‌های ۷۵ تا ۹۵ شهرستان کنگان از وضعیت پایین ضریب مکانی به رتبه اول و بالاتر از سایر شهرستان‌ها دست یافته است. اهمیت این موضوع از آنجاست که سطح پیوستگی فعالیت صنعت با سایر رشته‌های فعالیت بالاست لذا تمرکززدایی از سرمایه‌گذاری و اشتغال صنعتی می‌تواند با تمرکززدایی نسبی در سایر فعالیت‌ها و در نتیجه تمرکززدایی اشتغال و جمعیت همراه گردد.

در این ارتباط، تغییر وضعیت شهرستان کنگان در اغلب زمینه‌ها و افزایش تمرکز اشتغال در آن از سال ۱۳۷۵ به بعد نشان دهنده شکل‌گیری گرایش‌هایی به سمت تمرکززدایی می‌باشد. از نظر مجموع رشته‌های فعالیت نیز شهرستان کنگان در سال‌های ۸۵ و ۹۵ از تمرکز بالاتری برخوردار می‌باشد. همچنین روند تغییرات مجموع ضریب

توزیع شاغلان طی سال‌های ۶۵ تا ۹۵ نیز نشان‌دهنده روند افزایشی و تمرکز بالاتر در شهرستان کنگان و کسب رتبه اول در سالهای ۸۵ و ۹۵ می‌باشد. بطوریکه تمرکز اشتغال در شهرستان کنگان طی سال‌های ۸۵ و ۹۵ از شهرستان بوشهر بیشتر و از افزایش قابل توجهی برخوردار است. آنچه که می‌تواند در کاهش سطح تمرکز و تمرکززدایی تاثیرگذار باشد. چه بسا که علاوه بر افزایش میزان اشتغال در استان بوشهر طی سال‌های ۶۵ تا ۹۵ (شکل ۱۲)، اما میزان تمرکز در این استان از شدت کمتری نسبت به استان‌هایی نظیر یزد برخوردار است. بطوریکه محاسبات نشان می‌دهد که میزان تمرکز در استان بوشهر ۴۲/۷۵ می‌باشد در حالی که در استان یزد ۶۵/۵۴ می‌باشد. این امر البته تا حدود زیادی بدلیل سرمایه‌گذاری‌های کلان فراملی، ملی و منطقه‌ای در پروژه‌های توسعه میدان گازی پارس جنوبی و در جهت استفاده از منابع موجود در استان بوشهر می‌باشد.

شکل ۱۲. میزان تمرکز اشتغال در استان بوشهر طی سال‌های ۶۵ تا ۹۵

البته باید توجه داشت که هر چند اشتغال شهرستان کنگان از لحاظ ساختمان، صنعت و معدن بالاتر از سایر شهرستان‌ها بوده است ولی به خاطر شرایط اقلیمی که دارای تابستان‌های خیلی گرم همراه با رطوبت حاصل از مجاورت با دریا می‌باشد اقامت دائم در این شهرستان می‌تواند تحت تاثیر قرار گیرد که نیازمند توجه و سیاست‌گذاری لازم است.

در این ارتباط و در جهت تقویت گرایش‌های تمرکززدایی، توجه به این امر که سطح پیوستگی فعالیت صنعت با سایر رشته‌های فعالیت بالاست ضروری است. چراکه تمرکز بالاتر فعالیت‌ها و اشتغال صنعتی، موجب جذب و تمرکز بیشتر در سایر بخش‌های فعالیت شده است. بنابراین ضروری است که در سرمایه‌گذاری‌های صنعتی توجه بیشتری به سیاست‌های تمرکززدایی و اثرات آن داشت. بعلاوه همانطور که نتایج تحقیق نشان داد رشته فعالیت‌های حمل و نقل و ساختمان از نظر ایجاد فرصت‌های شغلی، تبعیت بیشتری از بخش صنعت دارند لذا این بخش‌های فعالیت نیز در کنار بخش صنعت نیازمند توجه بیشتری هستند چراکه توزیع مناسب‌تر سرمایه‌گذاری‌ها و فرصت‌های شغلی صنعتی، حمل و نقل و ساختمان می‌توانند در تقویت گرایش‌های تمرکززدایی موجود تاثیرگذار باشند و در نهایت موجب تمرکززدایی بیشتر در سایر بخش‌های فعالیت شوند.

منابع

1. Barufi, A. M. B., Haddad, E. A., & Nijkamp, P., (2016). Industrial scope of agglomeration economies in Brazil, *The Annals of Regional Science*, Vol 56 (3), 707-755.
2. Dadashpour, H., & Sassani, M., (1977) The Role of Geographical Concentration of Industries and Regional Specialization in Shaping Iran's Spatial Structure during the Period of 1997-2011, *Geography and Environmental Planning*, No. 69, pp. 112-95, (in Farsi).
3. De Vor, F., & de Groot, H. L., (2010). Agglomeration externalities and localized employment growth: the performance of industrial sites in Amsterdam, *The Annals of Regional Science*, Vol 44 (3), 409-431.
4. Estelaji, A., (2002), Investigation and Analysis of Rural-Regional Development Approaches and Strategies, *Jahad Journal*, No. 252, pp. 84-76.
5. Hosseinzadeh Dalir, K., (1996). *Regional Planning Theories*, Tabriz: Islamic Azad University, (in Farsi).
6. Kwiatek-Soltys, A. (2011). Small towns in Poland - barriers and factors of growth, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, Volume 19, pp 363-370.
7. Lacour, C., & Puissant, S. (2009). Is creativeness in small cities indicative of an economic culture? Paper presented at the Association of American Geographers Annual Meeting, Las Vegas NV March 22-27 Label

Session: The Cultural Economy of Small Cities: Creativity Knowledge and Urban Spatial Development.

8. Lynch, K., (2007). *Urban-Rural Interactions in Developing Countries*, First Edition, Translated by Mohammad Reza Rezvani and Davood Sheikhi, Tehran: Payam Publications, (in Farsi).

9. Mehrgan, N., & Teimuri, Y., (2012). Evaluation of Provincial Geographical Concentration of Industry and Factors Affecting Its Level in Iran, *Geography and Urban-Regional Planning*, No. 5, 120-105, (in Farsi).

10. Pugh C, (1995). Urbanization in Developing Countries an Overview of the Economic and Policy Issues In *The 1990s, Cities*, Volume 12 (6), pp 381-398.

11. Puissant, S. & Lacour, C. (2011). Mid-sized French cities and their niche competitiveness, *Cities*, Volume 28 (5), pp 433-443.

12. Rabbani, A.M., (2011). *Investigating and Analyzing Job Concentrations and Providing Executive Strategies for Its Reduction in Yazd*, MA Degree in Geography and Urban Planning, Payame Noor University, Razvan Shahr Sadough Center, Yazd Province, (in Farsi).

13. Roy, C., (2012). Spatial Organization of Production in India: Contesting Themes and Conflicting Evidence, *Regional Development and Planning*, Vol 1 (1), 1-16.

14. Sarvar, R., (2009). Migration from Tehran, A New Approach to Decentralization of the Capital, *Journal of the Iranian Geographical Society*, Nos. 19 and 18, pp. 79-98, (in Farsi).

15. Sarafi, M., (1998). Decentralization of Metropolises of Southern Countries: (Beliefs and Strategies), *Architecture and Urban Development*, Nos. 48 and 49, pp. 33-45, (in Farsi).

16. Salah Moghaddam, A., (1999). *Analysis of Spatial Distribution of Employment and Population in Metropolises Using the Green-Lari Model, "Case Study: Tehran"*, MSc Thesis, Shahid Beheshti University of Tehran, (in Farsi).

17. Shakoei, H., (2006). *New Perspectives on Urban Geography (Tenth Edition)*, Tehran: Post Publication, (in Farsi).

18. Shahiki Tash, M.N., and Rodini, K., (2017) Measurement of Regional Concentration Factor and Spatial Inequality in Manufacturing Industries of Iran Provinces, *Regional Planning*, No. 28, pp. 24-13, (in Farsi).

19. *Statistical Yearbook of Bushehr Province (1996, 1996, 1996, 2006, 2011)*. Tehran: Iran Statistical Center, (in Farsi).

20. Zirak, M., (2009). Investigating the Role of Small Industries in Employment Development by Expanding Industrial Clusters (Case Study of Markazi Province), *Monthly Quarterly Journal of Economic Research and Policies*, Nos. 95 and 96, pp. 57-35, (in Farsi).

21. Ziyari, K., & Soleimani Shabillo, A., (1996). Investigating the Occupational Concentration Phenomenon in Metropolises of the Country with Emphasis on Tabriz Metropole, Geographical Research Quarterly, No. 85, pp. 14329-14305, (in Farsi).

Analyzing the distribution pattern of employment in Boushehr Province

Mahmoud Ghadiri, Assistant professor of Geography and Urban Planning,
Payame Noor University

Hassan Hekmatnia*, Associate professor of Geography and Urban
Planning, Payame Noor University

Fatemeh Khojasteh, M.A of Geography and Urban Planning, Payame Noor
University

Received: 24-05-2019

Accepted: 23-12-2019

Abstract

The employment phenomenon plays an important role in creating tendencies for centralization and shaping inequalities at the regional level. Considering the fact that the main source of concentration and density is occupational centralization, the aim of this study is to investigate the distribution patterns and employment focus in Bushehr Province during the years 1365 to 1390 with a focus on Bushehr County. So, four questionnaires were used to explore the patterns of distribution and concentration of employment in the province. Based on a literature review and the theoretical background, four hypotheses were formed. Those hypotheses were tested through a descriptive-analytical research method. Concentration and distribution of employment were analyzed by the Location Quotient technique of distribution, concentration Quotient, locational association technique, and linear regression. The results of the tests on the level of concentration and distribution showed a higher concentration in Bushehr County than in the other counties during different years. However, Kangan County had higher concentration in 2006 and 2011. The findings of the locational association analysis showed that a high level of industrial activity has caused absorption and concentration in every business area in this county. The results of regression analysis showed that the adherence of transportation job was in first rank, and building activity was in second rank.

Keywords: Employment, Concentration analysis, Distribution patterns, Bushehr Province.

---

*Corresponding Author Email: Ehsanhekmatnia@Gmail.com